

DOI 10.26886/2311-4517.2(94)2024.2

УДК: 657

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Наталія Мамонтова, професор, доктор економічних наук

<https://orcid.org/0000-0002-2477-6335>

e-mail: nataliya.mamontova@oa.edu.ua

Національний університет «Острозька академія», м.Хмельницький,
Україна

Роман Лебідь, студент

<https://orcid.org/0009-0008-9578-2434>

e-mail: lebidroman9@ukr.net

Національний університет «Острозька академія», м.Хмельницький,
Україна

У даній роботі досліджено проблеми, що виникають при інтеграції іноземних ERP систем на українських підприємствах. Були розглянуті аспекти відмінностей в законодавстві та стандартах обліку, необхідність спеціалізованих знань та навичок робітників, адаптацію системи до українських реалій, а також фінансові витрати на інтеграцію та підтримку іноземних інформаційних систем. Результати підкреслюють важливість ретельного підходу до вибору та впровадження ERP системи, з урахуванням всіх вищезазначених факторів, та потенційні переваги, які веде за собою така інтеграція.

Ключові слова: *інноваційні технології в обліку, бухгалтерський облік, стратегічне управління, інформаційні системи обліку, електронний облік.*

Nataliya Anatoliivna Mamontova, Professor, PhD in Economic; Roman Vadymovych Lebid, student, Modern accounting information systems in Ukraine and abroad/ National University of Ostroh Academy, Khmelnytskyi, Ukraine

This work examines the problems that arise during the integration of foreign ERP systems at Ukrainian enterprises. Aspects considered include differences in legislation and accounting standards, the need for specialized knowledge and skills of workers, adaptation of the system to Ukrainian realities, as well as financial costs for integration and support. The findings emphasize the importance of a careful approach to the selection and implementation of an ERP system, taking into account all the above factors, and the potential benefits that such integration entails.

Keywords: *innovative technologies in accounting, accounting, strategic management, accounting information systems, electronic accounting.*

Вступ. Сьогодні, ефективне управління бізнесом стає неможливим без дієвої системи обліково-аналітичної підтримки. Вона стає основою для досягнення стратегічних цілей розвитку підприємств та забезпечення конкурентних переваг на ринку. Управлінські рішення, в прийнятті яких залучена інформація, сформована та надана системою бухгалтерського обліку, визначають успішність бізнесу в сучасних умовах.

Сучасна економічна обстановка характеризується великою динамікою, нестабільністю на ринках, жорсткою конкурентною боротьбою та ускладненням господарських процесів. Щоб система бухгалтерського обліку могла ефективно відповідати на ці виклики та задовольняти потреби користувачів у фінансовій інформації, вона повинна бути гнучкою та володіти інноваційними інструментами. Саме

завдяки цим інструментам система обліку здатна повністю виконувати свої функції та завдання, вирішуючи найскладніші завдання бізнесу в умовах постійних змін та невизначеності.

Проблема інтеграції новітніх інформаційних систем в обліку є актуальною темою обговорення в наукових колах. Дослідження на тему особливостей впровадження сучасних інформаційних систем обліку проводили: Понуріна Л.О. та Артюх О.В., Крюкова І. О., Бардаш С. В. та Грабчук І. Л..

Мета наукового дослідження. Метою дослідження є аналіз основних питань, які виникають у бухгалтерському обліку та управлінні стосовно інтеграції сучасних інформаційних систем в обліку.

Виклад основного матеріалу: Сучасні інформаційні системи обліку є важливим інструментом для ефективного управління бізнесом як в Україні, так і за кордоном. Вони дозволяють підприємствам автоматизувати та оптимізувати процеси обліку, аналізу та звітності, що сприяє покращенню прийняття управлінських рішень, підвищенню ефективності та зменшенню ризиків.

Україна активно розвивається у цьому напрямку, спираючись на світовий досвід та власні досягнення в галузі інформаційних технологій, проте і досі значна частина вітчизняних підприємств використовує інформаційні системи східного зразка, або їх модифікації. Національне законодавство регулює питання впровадження та функціонування інформаційних систем обліку, зокрема визначається порядок обліку фінансової звітності, зберігання та обробки даних. Українські компанії використовують різноманітні інформаційні системи обліку, включаючи ERP (Enterprise Resource Planning), CRM (Customer Relationship Management), BI (Business Intelligence) та інші. Вони дозволяють автоматизувати бухгалтерський

облік, керувати взаємовідносинами з клієнтами, аналізувати даний та приймати управлінські рішення на основі об'єктивних даних.

Застосування інноваційних технологій, таких як штучний інтелект, аналіз даних в реальному часі та хмарні рішення, дозволяє підприємствам підвищити продуктивність, знизити витрати та залучити нових клієнтів. Однак, наріжним каменем впровадження сучасних інформаційних систем обліку є високі витрати на їхню імплементацію та підтримку, складність інтеграції з існуючими системами та необхідність навчання персоналу. Тим не менше, переваги, які вони принесуть в майбутньому, переважають недоліки, і багато підприємств вже активно працюють над впровадженням сучасних західних інформаційних систем обліку для підтримки свого бізнесу [2].

ERP (Enterprise Resource Planning) - це інтегрована інформаційна система, яка призначена для автоматизації та оптимізації управління всіма ресурсами підприємства. Вона об'єднує в собі різні функціональні області, такі як фінанси, бухгалтерія, виробництво, логістика, управління персоналом та інші, у єдиній системі, що дозволяє забезпечити підприємство цілісним підходом до управління. ERP система дозволяє підприємствам отримати доступ до інформації в режимі реального часу, що сприяє прийняттю оперативних та обґрунтованих управлінських рішень. Вона допомагає зменшити час, затрачений на обробку даних, уникнути подвійного введення інформації, забезпечити точність та достовірність даних [7].

Завдяки інтеграції різних функціональних областей, ERP система дозволяє оптимізувати внутрішні процеси підприємства, зменшити витрати та підвищити продуктивність праці. Вона забезпечує єдиний потік даних між відділами, що дозволяє забезпечити координацію та спільну роботу всіх підрозділів. Однією з важливих переваг ERP

системи є можливість аналізу та прогнозування даних. Вона надає розширені аналітичні інструменти, які дозволяють аналізувати великі обсяги інформації та робити прогнози на основі цих даних. Це дозволяє підприємствам бути більш конкурентоспроможними та адаптивними до змін на ринку. Однак впровадження ERP системи може бути складним та вимагати значних інвестицій. Підприємствам необхідно провести підготовку персоналу, впровадити нові бізнес-процеси та забезпечити інтеграцію з існуючими системами. Тим не менш, переваги, які вона може принести, переважають недоліки, і багато підприємств активно впроваджують ERP системи для оптимізації своєї діяльності [7]. Перелік активно використовуваних в Україні ERP систем наведений у таблиці 1.

Таблиця 1

Найбільш поширені ERP системи в Україні

Система	Відомості та переваги
SAP ERP	Великий інтегрований пакет програмного забезпечення для управління бізнес-процесами, який включає у себе модулі для фінансового обліку, управління кадрами, управління ланцюжком постачання та багато іншого.
Microsoft Dynamics 365	Гнучка система, яка об'єднує у собі фінансовий облік, управління відносинами з клієнтами, управління постачанням та інші функціональні можливості, дозволяючи компаніям покращувати ефективність свого бізнесу.
Oracle ERP Cloud	Хмарний сервіс управління підприємством, який надає інструменти для автоматизації фінансового обліку, управління ланцюжком постачання та інших бізнес-процесів.
1С:Підприємство 8	Популярна в Україні ERP-система, яка включає в себе різноманітні модулі для обліку, управління складом, управління виробництвом та інше, відповідаючи потребам різних галузей.
Epicor ERP	Система управління ресурсами підприємства, що надає інструменти для автоматизації виробничих процесів, фінансового обліку та управління замовленнями.
NetSuite ERP	Хмарна ERP-платформа, яка об'єднує в собі фінансовий облік, управління замовленнями, управління взаємовідносинами з клієнтами та інші бізнес-процеси.
Odoo	Відкрита ERP-платформа з великою кількістю готових модулів для різних бізнес-потреб, таких як облік, CRM, виробництво, торгівля тощо.

Інфобуд	Українська ERP-система, яка спеціалізується на автоматизації бізнес-процесів у сфері виробництва, торгівлі та обслуговування. Надає модулі для фінансового обліку, управління складом, виробництва та інше.
Мінісофт	Локальна ERP-система, розроблена для українських компаній, яка включає в себе модулі для управління фінансами, управління складом та інші.
Bitrix24	Комплексна хмарна платформа, яка, окрім інших функцій, включає в себе модулі для CRM, управління проектами, фінансового обліку та спільної роботи.
ERPNext	Відкрита ERP-платформа зі зростаючим співтовариством користувачів, яка надає інструменти для автоматизації бізнес-процесів у різних галузях.

Україна та багато країн світу активно використовують конкретні ERP системи в залежності від потреб та можливостей підприємств. Наприклад, в Україні було поширено використання таких систем, як 1С:Підприємство, яка на протязі останніх 20 років була однією з найпопулярніших та найбільш розповсюджених серед малого та середнього бізнесу інформаційною системою. Згідно матеріалів Forbes.ua від жовтня 2023 року, понад 80% бізнесу досі використовують 1С, загальна сума послуг яких складає 500 млн.грн.[3]. Законопроект про заборону продажу 1С в Україні №10186 від 24.10.2023р. включений до порядку денного Верховної Ради і досі перебуває на етапі розгляду. Згідни з даним законопроектом, за використання ворожого ПЗ передбачався штраф у розмірі 1000 мінімальних заробітніх плат, тобто 6 700 000 грн., і у випадку повторного використання – 2000 мінімальних ЗП, або 13 400 000 грн. штрафу. У звязку з подіями останніх двох років, названа система, розроблена східним сусідом активно заміщується національними та іноземними аналогами Заходу. Серед таких альтернатив можна назвати: OpenERP, BAS, Дебет Плюс, Тria та інші [1]. Також широко використовується ERP система Microsoft Dynamics, що включає в

себе рішення для фінансів, управління відносинами з клієнтами, виробництва та інше.

За кордоном однією з популярних ERP систем є SAP ERP, яка використовується багатьма великими корпораціями для автоматизації бізнес-процесів у всіх галузях. Імплементация SAP ERP в Україні може забезпечити підприємствам ряд переваг. По-перше, SAP ERP є великим інтегрованим пакетом програмного забезпечення, який охоплює різні функціональні області, такі як фінанси, управління кадрами та ланцюжок постачання. Це дає підприємствам можливість мати єдину платформу для управління всіма бізнес-процесами, що сприяє підвищенню ефективності та зниженню ризику помилок. По-друге, SAP є однією з найбільш використовуваних ERP-систем у світі, тому імплементация SAP ERP дозволяє підприємствам отримати доступ до широкого міжнародного досвіду та кращих практик управління. Це особливо корисно для компаній, які мають міжнародні підрозділи або планують розширення за межі країни. Крім того, SAP ERP може бути адаптований до локальних потреб українських підприємств. Система може підтримувати місцеві податкові, правові та бухгалтерські вимоги, що дозволяє підприємствам виконувати свої обов'язки відповідно до місцевого законодавства.

Не менш відомою ERP за кордоном є Oracle ERP Cloud, яка надає комплексне рішення для управління фінансами, виробництвом, логістикою та іншими аспектами бізнесу. Однією з ключових переваг Oracle ERP Cloud є легка масштабованість та гнучкість. Завдяки хмарній архітектурі, підприємства можуть легко масштабувати свої операції відповідно до зростаючих потреб бізнесу без необхідності великих капіталовкладень у обладнання та інфраструктуру. Крім того, Oracle ERP Cloud надає широкий функціональний спектр, включаючи фінансовий облік, управління ланцюжком постачання, управління

замовленнями, управління людськими ресурсами та аналітику. Це дозволяє підприємствам отримати повний набір інструментів для управління всіма аспектами свого бізнесу на одній платформі. Не менш важливим гравцем на ринку є ERP система Microsoft Dynamics 365, яка забезпечує інтегровану платформу для управління усіма аспектами бізнесу в хмарному середовищі. Ці ERP системи відомі своєю ефективністю, розширюваністю та здатністю пристосовуватися до різних потреб підприємств у різних галузях. Вони надають комплексні рішення для управління ресурсами, аналізу даних та прийняття управлінських рішень, що сприяє підвищенню ефективності та конкурентоспроможності бізнесу.

Інтеграція іноземних ERP систем на українських підприємствах це однозначно позитивна динаміка, але у процесі підприємство може стикатися з рядом складнощів і проблем. По-перше, однією з основних проблем є відмінності в законодавстві та стандартах обліку між країнами. Більшість іноземних ERP систем розроблені з урахуванням місцевих законів та вимог, тому їх потрібно адаптувати до українських стандартів, що зазвичай досить часо- і ресурсозатратний процес. По-друге - інтеграція іноземної ERP системи може вимагати спеціалізованих знань та навичок, які не завжди доступні на внутрішньому ринку праці. Це може викликати проблеми з підбором та навчанням персоналу, а також може призвести до неефективного використання системи. На великих вітчизняних підприємствах стандартною практикою стало стажування, протягом якого потенційний новий співробітник навчається роботі з інтегрованою іноземною системою. Згідно з даними Forbes.ua, за 2023 рік коло 10 000–15 000 компаній перейшли на українське програмне забезпечення. На травень 2022-го року близько 70% українських компаній працювало з російським софтом, а за іншими

підрахунками, налічувалось близько 500 000 встановлених примірників 1С, де враховуються лише ліцензійні встановлення.[3]

Крім того, іноземні ERP системи часто не враховують специфіку українського бізнесу та його потреб. Це може призвести до несумісності функцій або можливостей системи з українськими реаліями, що ускладнює її ефективне використання. Подібні проблеми це велика рідкість, адже вузькопрофільні невеликі підприємства зазвичай не інтегрують іноземні ERP. Відповідно причиною цього є ще один важливий аспект - вартість інтеграції та підтримки іноземної ERP системи. Часто вартість ліцензій, консультацій та інших послуг може бути значно вищою, ніж вартість вітчизняних аналогів, і це може бути обтяжливим фінансовим фактором для українських підприємств, особливо для малих та середніх бізнесів.

Отже, інтеграція іноземних ERP систем на українських підприємствах може стати складним завданням через відмінності в законодавстві, вимогах, недостаток кваліфікованого персоналу, несумісність з українськими бізнес-реаліями та високі витрати на інтеграцію та підтримку, але з наростанням такої інтеграції в обліку з іноземними країнами обов'язково призведе до інтеграції у перелічених супутніх сферах, таких як законодавство, стандарти бізнес управління та освіти.

Висновки: Обговорені аспекти інтеграції іноземних ERP систем на українських підприємствах вказують на комплексність та важливість цього процесу на всеукраїнському рівні. Інтеграція іноземних ERP систем може стати важливим кроком для оптимізації бізнес-процесів та підвищення конкурентоспроможності, а також може надати поштовх інтеграції української економіки із провідними економіками Заходу. Важливо враховувати відмінності в

законодавстві та стандартах обліку між країнами, необхідність спеціалізованих знань та навичок для інтеграції та ефективного використання системи, а також потребу в адаптації іноземної ERP системи до українських реалій. Крім того, фінансові витрати на інтеграцію та підтримку системи також можуть стати суттєвим чинником в прийнятті рішення щодо вибору ERP рішення. В даному випадку для невеликих підприємства найбільш раціональним вибором буде інтеграція вітчизняних та закордонних аналогів 1С «Підприємство».

Однак, не зважаючи на ці виклики, інтеграція іноземних ERP систем може принести значні переваги, включаючи підвищення ефективності, оптимізацію бізнес-процесів та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Із правильним підходом, підготовкою та підтримкою вона може стати потужним інструментом для досягнення успіху у глобальному бізнес-середовищі.

Література:

1. Бардаш С. В., Грабчук І. Л. «Цифрові технології в сфері бухгалтерського обліку: основні можливості та ризики». Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2021/20.pdf (дата звернення: 25.02.2024)
2. Волхонська А. А.. «Перспективи розвитку та впровадження новітніх технологій у бухгалтерському обліку». URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8123/3/zt-mnb-2020_06.pdf (дата звернення: 29.02.2024)
3. Заборона 1С в Україні. Forbes.ua. URL: <https://forbes.ua/innovations/ukrainskiy-biznes-prograe-viynu-rosiyskomu->

softu-yaki-shansi-shcho-1s-ta-inshi-programi-zniknut-boday-kolis-22032023-12531 (дата звернення: 27.02.2024)

4. Загальна характеристика та класифікація інформаційних систем обліку. Букліб. URL: <https://buklib.net/books/22551/> (дата звернення: 29.02.2024)

5. Крюкова І. О. «Інноваційні інструменти у бухгалтерському обліку та їх імплементація в аграрній сфері». Economic Bulletin of the Black Sea Littoral. Тип доступу – URL: <https://ebbsl.com.ua/index.php/visnuk/article/view/7/5> (дата звернення: 29.02.2024)

6. Понуріна Л.О., Артюх О.В. «Сучасні інноваційні технології в бухгалтерському обліку». Науково-практична конференція «Новий погляд на реформування економіки та управління». URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream> (дата звернення: 27.02.2024)

7. «Що таке ERP і як отримати максимум від впровадження системи?». Інтернет ресурс «smart». URL: <https://bc.smart-it.com/news-and-articles/what-is-erp/> (дата звернення: 27.02.2024)

References:

1. Bardash S. V., Hrabchuk I. L. "Digital technologies in the field of accounting: main opportunities and risks." Electronic scientific publication "Efficient Economy". URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2021/20.pdf (date of application: 25.02.2024)

2. Volkhonska A. A.. "Prospects of development and implementation of the latest technologies in accounting." URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8123/3/zt-mnb-2020_06.pdf (access date: 02/29/2024)

3. Prohibition of 1C in Ukraine. Forbes.ua. URL: <https://forbes.ua/innovations/ukrainskiy-biznes-prograe-viynu-rosiyskomu->

softu-yaki-shansi-shcho-1s-ta-inshi-programi-zniknut-boday-kolis-22032023-12531 (date of application : 27.02.2024)

4. General characteristics and classification of accounting information systems. Booklib. URL: <https://buklib.net/books/22551/> (access date: 02/29/2024)

5. Kryukova I. O. "Innovative tools in accounting and their implementation in the agricultural sector." Economic Bulletin of the Black Sea Littoral. Access type – URL: <https://ebbsl.com.ua/index.php/visnuk/article/view/7/5> (access date: 29.02.2024)

6. Ponurina L.O., Artyukh O.V. "Modern innovative technologies in accounting". Scientific and practical conference "A new look at reforming the economy and management." URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream> (access date: 27.02.2024)

7. "What is ERP and how to get the most out of the implementation of the system?". Internet resource "smart". URL: <https://bc.smart-it.com/news-and-articles/what-is-erp/> (access date: 02.27.2024)